

Pamięci Profesora Doktora Adama Goosa (1914-1980)

Polska entomologia rolnicza i ochrona roślin poniosły dotkliwą stratę. Dnia 12 maja 1980 r., na krótko przed swym jubileuszem 30-lecia pracy naukowo-dydaktycznej, zmarł we Wrocławiu Adam Goos, profesor nadzwyczajny w Instytucie Ochrony Roślin Akademii Rolniczej, doktor habilitowany nauk rolniczych, były kierownik Zakładu i Katedry Techniki Ochrony Roślin, wieloletni nauczyciel akademicki i wychowawca licznych pokoleń specjalistów ochrony roślin.

Urodził się 24 grudnia 1914 r., w Brzezowcu gm. Okocim k. Brzeska, jako syn Władysława i Zofii z d. Stadnik. Szkołę podstawową ukończył w Brzesku, a egzamin maturalny złożył w 1933 r. w IV Gimnazjum i Liceum im. Henryka Sienkiewicza w Krakowie. W latach 1933 - 1934 pracował jako urzędnik, początkowo w I Urzędzie Skarbowym w Krakowie, a następnie w Brzesku. Studia Wyższe odbył w latach 1934 - 1939 na Wydziale Rolniczym Szkoły Głównej Gospodarstwa Wiejskiego, uzyskując absolutorium. Do wybuchu II wojny światowej pracował jako praktykant w majątku K. Wagnera — Sokoleńszczyzna (b. woj. wileńskie).

Po zakończeniu kampanii wrześniowej 1939 r., przez Rumunię, Jugosławię i Grecję przedostaje się do Francji, gdzie wstępuje jako ochotnik do formującej się Armii Polskiej. Kończy szkołę podchorążych w Cœtquidan i zostaje przydzielony do Warszawskiego Pułku Strzelców Pieszych (II Dywizja) jako zastępca dowódcy plutonu. W czerwcu 1940 r. bierze udział w walkach w okolicy Belfortu. Po kapitulacji Francji zostaje wraz z całą dywizją internowany w Szwajcarii. Początkowo przebywa w obozie w Sumiswaldzie w kantonie berneńskim, a po zdaniu egzaminu wstępnego zostaje przydzielony do Uniwersytetu Polowego Internowanych w Winterthur. Studia te kończy w lecie 1943 r., po czym przez pół roku pracuje w redakcji podręczników i skryptów drukowanych dla różnych polskich szkół i kursów żołnierskich, prowadzonych na terenie Szwajcarii.

W roku 1944 rozpoczyna pracę w laboratorium chemicznym Zakładu Doświadczalnego Zurich-Oerlikon, a następnie kontynuuje ją do końca 1946 r. w zakładzie badawczym firmy J. R. Geigy S. A. w Bazylei. W tym okresie, w lecie 1945 r., po złożeniu egzaminów uzupełniających, uzyskuje dyplom inżyniera rolnika na Wydziale Rolniczym Politechniki w Zurychu. Pracując w firmie Geigy pod kierownictwem doktorów R. Weismanna i R. Gassera, i prowadząc w zachodniej Szwajcarii polowe doświadczenia z nowymi insektycydami, rozwija i pogłębia zainteresowania w dziedzinie entomologii rolniczej. Publikuje tutaj także pierwsze sprawozdania z doświadczeń. W czasie stażu naukowego w Instytucie Entomologicznym Politechniki w Zurychu kończy praktykum entomologiczne dla doktorantów, które prowadził znany entomolog prof. Schneider-Orelli.

W styczniu 1947 r. wraca do Polski. Podejmuje pracę jako inspektor w Dziale Ochrony Roślin Centralnego Zarządu Związku „Samopomoc Chłopska”, a następnie

w firmie „Sulfotechnika” w Łodzi. W latach 1948-1950 pracuje jako inspektor w Stacji Ochrony Roślin Urzędu Wojewódzkiego w Szczecinie.

Dnia 1 czerwca 1950 r. podejmuje pracę naukowo-dydaktyczną na stanowisku starszego asystenta w Katedrze Zoologii Rolniczej i Entomologii Stosowanej Wydziału Rolniczego Uniwersytetu i Politechniki we Wrocławiu. Tutaj istniała już, podówczas pierwsza w Polsce, możliwość specjalizacji w zakresie ochrony roślin pod kierunkiem prof. Jana Ruskowskiego. W 1951 r. Adam Goos zostaje powołany na stanowisko adiunkta.

W 1952 r. Rada Wydziału Rolniczego Wyższej Szkoły Rolniczej we Wrocławiu nadaje Mu stopień naukowy doktora nauk rolniczych na podstawie rozprawy doktorskiej pt. „Badania nad działaniem i skutecznością krzemionki, azotoksu i HCH na wołka zbożowego”. W tymże roku powołany został na stanowisko zastępcy profesora i powierzono Mu organizację, a następnie kierownictwo Zakładu Techniki Ochrony Roślin na Wydziale Rolniczym WSR we Wrocławiu. Po powołaniu w roku 1956 na stanowisko docenta, pracował jako kierownik samodzielnej Katedry Techniki Ochrony Roślin do reorganizacji uczelni w 1970 r., kiedy to z trzech samodzielnych katedr (entomologii, fitopatologii i techniki ochrony roślin) powstał Instytut Ochrony Roślin Akademii Rolniczej. Na podstawie rozprawy habilitacyjnej pt. „Ślodyszek rzepakowy — *Meligethes aeneus* F. jako obiekt doświadczeń polowej oceny insektycydów (doświadczenia z populacjami ruchomymi)” Rada Wydziału Rolniczego WSR nadała Mu w 1961 r. stopień naukowy docenta. W dniu 12 lutego 1972 r. Rada Państwa PRL nadała Mu tytuł naukowy profesora nadzwyczajnego nauk rolniczych, a z dniem 1 marca powołany został na stanowisko profesora nadzwyczajnego w Instytucie Ochrony Roślin Akademii Rolniczej we Wrocławiu (Zespół Techniki Ochrony Roślin), gdzie pracował do końca życia.

Profesor A. Goos był specjalistą w zakresie szeroko rozumianej entomologii stosowanej, zwłaszcza rolniczej. I chociaż większość Jego prac była związana z techniką ochrony roślin, to zawsze uwzględniała bioekologiczne podstawy.

Na początku swej pracy naukowej zajął się przede wszystkim oceną jakości krajowych insektycydów i współpracował z Zakładami Chemicznymi „Azot” w Jaworznie i Nadodrzańskimi Zakładami Przemysłu Organicznego „Rokita” w Brzegu Dolnym. Rezultaty badań w tym zakresie zostały opracowane w referacie pt. „Postępy techniki ochrony roślin” wygłoszonym przez Profesora A. Goosa na konferencji Sekcji Ochrony Roślin PAN w listopadzie 1958 r. w Poznaniu. Wskazywał w nim na niską jakość krajowych insektycydów. W wyniku realizacji podjętych na tej konferencji uchwał nastąpiła w następnych latach wyraźna poprawa jakości insektycydów.

Z zagadnieniem oceny preparatów owadobójczych wiązała się nie ustalona jeszcze podówczas lub bardzo zmienna i nie zunifikowana metodyka ich badania. Współpracując z Komisją Oceny Zoocydów, zorganizowaną przy Instytucie Ochrony Roślin w Poznaniu, Profesor A. Goos opracował nowe, bądź przystosował do warunków polskich, metody laboratoryjnego i polowego testowania insektycydów. Uzupełnił je metodami oceny skuteczności zabiegów chemicznych ochrony roślin. Wiele tych opracowań obowiązuje obecnie jako oficjalna metodyka biologicznej oceny jakości insektycydów, którą stosuje się w stacjach doświadczalnych, gdzie insektycydy są badane przed ich rejestracją, dopuszczeniem na rynek, bądź przed rozpoczęciem produkcji.

Kontynuując pierwotny kierunek badawczy, A. Goos współpracował stale z Instytutem Przemysłu Organicznego (Warszawa, Pszczyna), prowadząc badania nad biologiczną oceną nowych insektycydów. Ta wieloletnia, do ostatnich miesięcy

trwająca współpraca miała duże znaczenie naukowe i praktyczne. Została wysoko oceniona przyznaniem Profesorowi A. Goosowi medalu „Za zasługi dla IPO”.

Mając na względzie konieczność określenia ujemnych skutków chemizacji rolnictwa na środowisko przyrodnicze, ostatnie 20-lecie poświęcił w większości badaniom nad wpływem stosowania chemicznych zabiegów ochrony roślin na agroceenozy. Kierował pracami nad wpływem zabiegów owadobójczych na entomofaunę upraw rolniczych, zwłaszcza rzepaku ozimego (1961-1967), buraka cukrowego (1966-1968) oraz ziemniaka (1971-1975). Na szczególną uwagę zasługują zwłaszcza te ostatnie. A. Goos był ich inicjatorem, głównym współautorem oryginalnej metodyki badań oraz kierownikiem badań w ośrodku wrocławskim. Wyniki badań nad wpływem zabiegów stonkobójczych na entomocenozę ziemniaka, upowszechnione licznymi zespołowymi publikacjami w czasopismach krajowych i zagranicznych, przyczyniły się do stosowania chemicznych zabiegów przeciwstonkowych po pełnym rozeznaniu bioekologicznych podstaw rozwoju szkodnika. Tym samym zwiększyła się skuteczność zabiegów, zmniejszyło się zużycie insektycydów i ich uboczne skutki na środowisko przyrodnicze. Na szczególną uwagę, wśród ostatnich opublikowanych prac naukowych Profesora A. Goosa, zasługuje synteza wyników badań pt. „Wpływ pestycydów na entomofaunę pól uprawnych”.

Profesor A. Goos był w bieżącym pięcioleciu kierownikiem kilku tematów badawczych realizowanych zespołowo na zlecenie Instytutu Ziemniaka w Boninie, Instytutu Warzywnictwa w Skierniewicach i Instytutu Przemysłu Organicznego w Warszawie. Na zlecenie Urzędu Województwa Wrocławskiego i Miasta Wrocławia opracował ekspertyzę dotyczącą stanu zagrożenia przez pestycydy zlewni wód rzeki Oławy.

Prowadził liczne badania nad skutecznością zabiegów chemicznych ochrony roślin. Współpracując z zakładem doświadczalnym Kombinat Maszyn Rolniczych „Agromet-Pilmet” (Wrocław), zajmował się także oceną aparatury ochrony roślin.

Bogaty dorobek naukowy liczący ponad 100 prac naukowych, popularnonaukowych, wyników ekspertyz i sprawozdań z zakończonych badań stanowi wynik prawie trzydziestoletniej działalności w tym zakresie Profesora A. Goosa. Za wyniki te był niejednokrotnie wyróżniany zespołowymi i indywidualnymi nagrodami ministra nauki, szkolnictwa wyższego i techniki oraz nagrodami naukowymi rektora Akademii Rolniczej we Wrocławiu.

Niemale zasługi miał w zakresie kształcenia studentów i kadry naukowej. Pod kierownictwem Prof. A. Goosa ponad 100 studentów wykonało prace dyplomowe z zakresu techniki ochrony roślin i uzyskało dyplomy magistrów inżynierów. Był promotorem 11 zakończonych rozpraw doktorskich (K. Górecki, S. Łakota, B. Połcik, J. Janas, L. Klicza, S. Czerniakowski, K. Pruffer-Klein, M. Franek, R. Knapiek, J. Święch, W. Gembara). Pod Jego bezpośrednią opieką naukową trzy osoby uzyskały stopień doktora habilitowanego w zakresie ochrony roślin (S. Byrdy, E. Bakuniak, S. Łakota). Za osiągnięcia w dziedzinie kształcenia kadry naukowej otrzymał w roku 1977 indywidualną, stopnia I, nagrodę ministra nauki, szkolnictwa wyższego i techniki, a na 25-lecie wzorowej pracy naukowo-dydaktycznej w uczelni, odznaczony został Krzyżem Kawalerskim Orderu „Polonia Restituta”.

Działalność dydaktyczna Profesora A. Goosa była wszechstronna, a w wielu kierunkach pionierska. W roku 1950 podejmuje ćwiczenia i wykłady z techniki ochrony roślin dla studentów III r., którzy od roku studiują już według programu ścisłej specjalizacji. Z braku wzorów opracowuje samodzielnie program wykładów i ćwiczeń, przygotowuje pierwsze pomoce dydaktyczne dla studentów i staje się w Polsce twórcą tej nowej dyscypliny naukowej — techniki ochrony roślin. Na

plan pierwszy wysunęły się zagadnienia dydaktyczne, które na kilka lat uniemożliwiły prowadzenie pracy badawczej. W tych pionierskich latach najbliższymi współpracownikami byli: Benedykt Karczewski, Maria Kostkiewicz-Goos, Wanda Bobin, a później — Bronisław Połcik, Franciszek Maruska i Andrzej Załucki. W związku z pełnym podówczas brakiem podręczników w tej dziedzinie, A. Goos opracował i wydał w 1956 r. dwa skrypty akademickie („Środki chemiczne ochrony roślin”, „Metody i organizacja ochrony roślin”), których drugie wydania, uzupełnione i rozszerzone ukazały się w 1960 r. W 1962 r. wydał w PWN-ie nowe opracowanie, obejmujące całość zagadnienia pt. „Metody, środki chemiczne i technika ochrony roślin”. Był to podręcznik przeznaczony zarówno dla studentów, jak i dla pracowników służby kwarantanny i ochrony roślin. Był współinicjatorem wydanego przez PWRiL w Warszawie oryginalnego podręcznika akademickiego „Nauka o chorobach i szkodnikach roślin oraz technika ich zwalczania” (I wydanie w 1972 r., II — w 1976 r.), redaktorem części „Technika Ochrony Roślin” i jej głównym współautorem.

Kiedy pod koniec lat sześćdziesiątych wprowadzono do programu studiów rolniczych nowy przedmiot „Biologiczne skutki chemizacji rolnictwa”, Profesor A. Goos podjął się także zajęć dydaktycznych z tego zakresu. I znów czekała Go nowa, pionierska działalność. Opracowuje, a w 1974 r. wydaje skrypt (praca zbiorowa) pt. „Niebezpieczeństwa związane ze stosowaniem środków chemicznych ochrony roślin”, który był pierwszym w Polsce oryginalnym opracowaniem z tej dziedziny. Drugie, rozszerzone wydanie tego skryptu ukazało się w roku 1978.

Z pracą dydaktyczną w uczelni wiązały się inne, liczne obowiązki organizacyjne i społeczne. W pierwszym 10-leciu swej działalności Profesor A. Goos poświęcił wiele pracy przy organizacji i prowadzeniu (pod kierownictwem prof. J. Ruskowskiego) specjalizacji ochrony roślin. W latach 1959-1964 był przewodniczącym senackiej komisji dyscyplinarnej dla studentów, w latach 1962-1964 dziekanem Wydziału Rolniczego WSR d/s inwestycji. Ponadto uczestniczył przez kilka lat w pracach komisji dydaktycznej, rewizyjnej i w sądzie organizacyjnym Rady Zakładowej ZNP i in. Za swą działalność społeczną był nagrodzony „Odznaką 1000-lecia Państwa Polskiego”.

Od 1950 r. był członkiem Polskiego Towarzystwa Entomologicznego. Przez kilka kadencji pełnił funkcje sekretarza, skarbnika i członka zarządu w Oddziale Wrocławskim. Długą kartę Jego niestrudzonej działalności w PTE stanowiła przede wszystkim praca redaktorska. Po śmierci prof. J. Ruskowskiego objął na kilka lat (1962-1966) stanowisko redaktora „Polskiego Pisma Entomologicznego — Seria B, Entomologia Stosowana”, a następnie, po reorganizacji i połączeniu dwóch wydawnictw, był od roku 1967 aż do ostatniej chwili redaktorem działu „Entomologia stosowana” PPE. Swoją mrówczą prawie 20-letnią, pracą redaktorską uczył młodych, a często i dojrzałych entomologów, poprawnego wyrażania swych wyników badań — drukiem. Cechowała Go duża cierpliwość, a zarazem duży takt w stosunku do autorów, z którymi przychodziło Mu nieraz kilkakrotnie korespondować, poprawiać i przerabiać maszynopisy. Zależało Mu zawsze, żeby nie zagubić indywidualności autorów, a równocześnie sprostać dużym wymaganiom stawianym im przez redakcję oraz odbiorców w kraju i za granicą, którzy cenili sobie od wielu lat bardzo wysoki poziom naukowy PPE, krótki cykl wydawniczy i regularność wydawania. Działalność edytorska przysporzyła Mu dużą wdzięczność i popularność wśród autorów, a równocześnie uznanie, co znalazło swój wyraz w przyznaniu Mu na XXXVI Zjeździe PTE w 1978 r. w Białowieży „Złotej Odznaki Polskiego Towarzystwa Entomologicznego”.

Był członkiem-założycielem Polskiego Towarzystwa Biometrycznego, propagatorem wprowadzania i szerokiego stosowania metod statystycznych w badaniach entomologicznych i ochroniarskich.

Brał czynny udział w pracach specjalistycznych grup roboczych ochrony roślin krajów RWPG, wyjeżdżał na staże naukowe do Szwajcarii (1960), Węgier (1962), NRD i CSRS (1963), uczestniczył w kilkunastu międzynarodowych konferencjach i sympozjach naukowych, publikował niektóre prace za granicą. Z lat pobytu w Szwajcarii (1940-1946) wiązały Go bardzo serdeczne kontakty z ówczesnymi kolegami z okresu internowania, a późniejszymi profesorami polskich uczelni rolniczych — Józefem Gondkiem, Marianem Kocórem i Stanisławem Mejerem — a także kontakty zawodowe z firmami produkującymi pestycydy: Geigy, CIBA, SANDOZ i in.

Pracował czynnie jako członek Komitetu Ochrony Roślin PAN, Rady Naukowo-Technicznej przy ministrze rolnictwa, w komisji programowej Ministerstwa Nauki, Szkolnictwa Wyższego i Techniki, w b. Komitecie d/s Nauki i Techniki. Brał czynny udział w działalności resortowych i międzyresortowych komisji dotyczących produkcji pestycydów i aparatury ochrony roślin. Był przez kilka kadencji członkiem rad naukowych: Instytutu Przemysłu Organicznego (Warszawa), Instytutu Ochrony Roślin (Poznań), Instytutu Biologii Uniwersytetu Śląskiego (Katowice), Instytutu Turystyki i Rekreacji Akademii Wychowania Fizycznego (Wrocław), Nadodrzańskich Zakładów Przemysłu Organicznego „Rokita” (Brzeg Dolny) i in.

Przejawiał bardzo żywą działalność szkoleniową i popularyzatorską w dziedzinie entomologii rolniczej i ochrony roślin rolniczych przed owadami szkodliwymi. Był wykładowcą na kursach szkoleniowych dla służby kwarantanny i ochrony roślin wielu województw oraz dla kadry inżyniersko-technicznej instytucji i organizacji rolniczych.

Swój udział w specjalistycznych konferencjach naukowo-technicznych Stowarzyszenia Inżynierów i Techników Rolnictwa NOT, zwłaszcza organizowanych przez Sekcję Ochrony Roślin, traktował zawsze jako najbardziej efektywne upowszechnienie i wdrożenie wyników badań przydatnych dla praktycznej ochrony roślin uprawnych przed agrofagami. Był zawsze tam, gdzie trzeba było propagować racjonalne, najbardziej efektywne zabiegi chemicznej ochrony roślin, uwzględniające jak najmniejsze zagrożenie dla środowiska przyrodniczego. Swoje ostatnie opracowanie pt. „Wpływ prawidłowej techniki zabiegów na efektywność i uboczne skutki chemicznej ochrony roślin”, zgłoszone na konferencję naukowo-techniczną „Optymalizacja ochrony roślin” organizowaną przez SITR i „Agrochem” w Opolu 5 maja 1980 r. ogłosił drukiem, ale nie był już w stanie, wskutek postępującej szybko choroby, wziąć w konferencji udziału. Jego naukowa i praktyczna działalność dla rozwoju rolnictwa w najbliższym regionie została wysoko oceniona przez Prezydium Wojewódzkiej Rady Narodowej we Wrocławiu, nadaniem Mu złotej odznaki „Zasłużony dla Dolnego Śląska”.

Odszedł od nas Człowiek wielkiej wiedzy, niezwykle pracowitości, gorący patriota, utalentowany nauczyciel akademicki i troskliwy opiekun młodej kadry naukowej, zasłużony dla Akademii Rolniczej we Wrocławiu oraz dla rozwoju entomologii rolniczej i ochrony roślin w Polsce. Był rzecznikiem stałego postępu w chemicznej ochronie roślin, opartego na bioekologicznych podstawach, niestrudżonym propagatorem idei ochrony środowiska przyrodniczego. Był uczonym odważnym i serdecznym, o wysokim poziomie etycznym i moralnym, serdecznym przyjacielem. Dla każdego umiał znaleźć zawsze czas, dobre słowo — chociaż często

krytyczne, ale nacechowane życzliwością. Każdy mógł liczyć na Jego bezinteresowną pomoc i radę. Odszedł, pozostawiając po sobie trwały ślad: wielu wykształconych specjalistów w zawodzie ochrony roślin, wychowaną kadrę naukową i bogaty dorobek naukowy. Zachowamy Go na zawsze w pamięci jako uczonego oświadniętego stale pasją twórczą, czynnego do ostatnich chwil.

Cześć Jego pamięci!

Wykaz publikacji

- Fenjves P., Goos A. 1944. Bericht über die im Sommer 1944 in der Westschweiz durchgeführten Versuche. J. R. Geigy AG. Basel, polikopia, 23 + 19 ss.
- Ranft H., Goos A. 1945. Bericht über die im Sommer 1945 in der Westschweiz durchgeführten Versuche. J. R. Geigy AG. Basel, polikopia, 63 ss.
- Grob H., Goos A. 1946. Versuche in der Westschweiz 1946. J. R. Geigy AG. Basel, polikopia, 117 ss.
- Goos A. 1954. Walka z chorobami i szkodnikami roślin. W: Uprawa roślin, red. Z. Golonka i B. Świętochowski, wyd. II, PWRiL Warszawa, 183 - 230.
- Goos A. 1955. Rozdziały dot. ochrony roślin. W: Uprawa roślin, red. Z. Golonka i B. Świętochowski. Bibl. Agronom w domu, PWRiL, Warszawa.
- Goos A. 1955. Rozdział dot. środków chemicznych ochrony roślin. W: Warzywnictwo, red. M. Lityński. PWRiL, Warszawa, 310 - 316.
- Goos A. 1955. Badania nad działaniem i skutecznością krzemionki, azotoku i HCH na wółka zbożowego (*Calandra granaria* L.). Pol. Pismo entomol., 25: 165 - 191.
- Goos A. 1956. Metody i organizacja ochrony roślin. PWN, Wrocław, wyd. I, 95 ss.
- Goos A. 1956. Środki chemiczne ochrony roślin. PWN, Wrocław, wyd. I, 83 ss.
- Goos A. 1956. Ważniejsze zagadnienia z wiosennej ochrony roślin. Zalecenia Rolnicze dla Dolnego Śląska, Wrocław, 125 - 130.
- Goos A., Mroczek A. 1956. Z aktualnych zagadnień ochrony roślin. Zalecenia rolnicze dla Dolnego Śląska. Wrocław, jesień 1956, 125 - 130.
- Goos A., Goos M. 1958. Ocena arsenianu wapnia m-ki „Azot” jako środka do zwalczania szkodników roślin. Zesz. nauk. WSR Wrocław, Roln., 4: 103 - 112.
- Goos A., Klicza L. 1958. Organiczne insektycydy fosforowe. Pol. Pismo entomol., Ser. B., 1 - 2 (9 - 10): 47 - 62.
- Goos A., Ri Lon-Ge, 1959. Wpływ zaprawiania preparatami DDT i HCH na siłę kiełkowania niektórych nasion. Zesz. nauk. WSR Wrocław, Roln., 8: 65 - 75.
- Goos A., Tomaszewski W. 1959. Wpływ naświetlania słonecznego na zmianę właściwości owadobójczych techn. HCH i techn. DDT. Zesz. nauk. WSR Wrocław, Roln., 8: 53 - 63.
- Goos A. 1960. Metody i organizacja ochrony roślin. PWN, Wrocław. Wyd. II, 162 ss.
- Goos A. 1960. Środki chemiczne ochrony roślin. PWN Wrocław Wyd. II, 152 ss.
- Goos A., Goos M. 1960. Z obserwacji nad przebiegiem lotu słodyszka rzepakowego *Meligethes aeneus* F. Pol. Pismo entomol. Ser. B, 3 - 4 (19 - 20): 185 - 198.
- Goos A., Sekuła J. 1960. Porównanie metod oceny nasilenia słodyszka rze-

- pakowego *Meligethes aeneus* F. Pol. Pismo entomol., Ser. B, 3-4 (19-20): 199-215.
- Goos A. 1961. Biologiczne badanie toksyczności insektycydów na wołku zbożowym (*Calandra granaria* L.). IOR Poznań, 121 - 147.
- Goos A. 1961. Metodyka badań biologicznej oceny insektycydów na sładyszku rzepakowym. IOR Poznań, 167 - 182.
- Goos A. 1961. Sładyszek rzepakowy (*Meligethes aeneus* F.) jako obiekt doświadczeń polowej oceny insektycydów. Zesz. nauk. WSR Wrocław, Roln., 14: 51 - 95.
- Goos A. 1961. Zagadnienia oceny insektycydów. Materiały metodyki badań biologicznej oceny środków ochrony roślin. Cz. I. Grupy metodyk dotyczące zoocydów. IOR Poznań, 1 - 7.
- Byrdy S., Goos A. 1961. Metodyka oceny insektycydów na wołku zbożowym. IOR Poznań, 149 - 151.
- Goos A. 1962. Insektycydy organiczne fosforowe, ich działanie i możliwości zastosowania w ochronie buraka cukrowego. Gaz. cukrown., 11: 343 - 347.
- Goos A. 1962. Metody, środki chemiczne i technika ochrony roślin. PWN, Wrocław, 378 ss.
- Goos A. 1963. Niszczenie naci — jeden z zabiegów kompleksowej ochrony ziemniaków. Ochr. Rośl., 1: 25 - 30.
- Goos A., Połcick B., Maruska F. 1963. Ocena kilku nowych insektycydów krajowych. Ochr. Rośl., 12: 17 - 23.
- Goos A. 1965. Der Wirkungsmechanismus der Insektizide bei Insekten. W: Handbuch der Insektizidkunde, Red. Wd. Eichler. VEB-Verlag Volk und Gesundheit, Berlin, 389 - 410.
- Goos A. 1966. Czynniki wpływające na skuteczność środków ochrony roślin. Poradnik Agronoma. Woj. Ośrodek Postępu Rolniczego PWRN, Wrocław, Cz. II, 89 - 98.
- Goos A. 1966. Działanie nowoczesnych insektycydów na owady. Pol. Pismo entomol., Ser. B., 1 - 2 (41 - 42): 81 - 101.
- Goos A. 1966. Jeszcze o ochronie rzepaku ozimego. Ochr. Rośl., 5: 6 - 10.
- Goos A. 1966. Metodyka ilościowego określania nasilenia mszyc w doświadczeniach polowej oceny insektycydów. Ekol. pol., Ser. B, 12, 4: 357 - 361.
- Goos A. 1966. Prace naukowo-badawcze Katedry Techniki Ochrony Roślin. Informator RZD Swojec 1946 - 1964, Wrocław, 193 - 195.
- Goos A. 1966. Recenzja podręcznika: W. Eichler — „Handbuch der Insektizidkunde” — Pol. Pismo entomol., Ser. B, 3 - 4 (43 - 44): 349.
- Goos A. 1966. Selektywizacja środków i zabiegów chemicznych ochrony roślin. Zesz. probl. Post. Nauk roln., 60: 215 - 236.
- Goos A., Kucharek R. 1966. Zagadnienia BHP w ochronie roślin. Poradnik Agronoma. Woj. Ośrodek Postępu Rolniczego PWRN Wrocław, Cz. II, 99 - 109.
- Goos A. 1967. Metodyka ilościowej oceny stonki ziemniaczanej (*Leptinotarsa decemlineata* Say) w doświadczeniach nad skutecznością insektycydów. Ekol. pol., Ser. B, 13, 1: 47 - 57.
- Goos A. 1967. Osiągnięcia dydaktyczne i naukowe Katedry Techniki Ochrony Roślin WSR we Wrocławiu. Zesz. nauk. WSR Wrocław, Roln., 23: 57 - 65.
- Goos A., Klein K. 1967. Einfluss der Rapsglanzkäferspritzung auf die Entomofauna des Winterapses. Abstr. VI int. Pfl. Schutz Kongr. Wien, 569.

- Goos A., Szewłoga M. 1967. Wpływ naświetlania słonecznego na zmianę właściwości owadobójczych aldryny i dieldryny. Zesz. nauk. WSR Wrocław, Roln., 23: 239 - 249.
- Goos A., Goos M., Lipski Z. 1968. Wpływ temperatury na działanie osadu aldryny i dieldryny na chrząszcze wołka zbożowego (*Sitophilus granarius* L.) (*Col., Curculionidae*). Pol. Pismo entomol., 38, 3: 583 - 592.
- Goos A. 1969. Katedra Techniki Ochrony Roślin, Informator RZD Pawłowice i Prusowice 1965 - 1967, WSR Wrocław, 52 - 55.
- Goos A. 1969. Recenzja: R. Fritzsche, H. Geiler, V. Sedlag — „Angewandte Entomologie”. Pol. Pismo entomol., 39, 1: 206.
- Goos A. 1969. Środki chemiczne ochrony roślin a niektóre zagadnienia ich stosowania. Pestycydy, 4: 21 - 33.
- Goos A., Bohosiewicz M. 1969. Niektóre problemy stosowania środków chemicznych ochrony roślin w Polsce. Sprawozd. Wrocław. Tow. nauk., 22, 1967, B, 60 - 61.
- Goos A., Łukjaniec L. 1969. Wpływ naświetlania osadu kilku insektycydów na zmianę ich owadobójczych właściwości. Pestycydy, 1: 99 - 104.
- Goos A. 1970. Niektóre zagadnienia związane ze stosowaniem pestycydów w rolnictwie i ich ujemnym wpływem na środowisko. Ochr. Rośl. 8: 8 - 16.
- Goos A. 1970. Porównawcze wskaźniki zużycia środków chemicznych ochrony roślin. Mater. Konf. nauk.-techn. SITR Wrocław pt. Dodatknie i ujemne aspekty chemicznej ochrony roślin. 3: 1 - 18.
- Goos A. 1971. Nauka o chorobach i szkodnikach roślin oraz technika ich zwalczania. PWRiL, Warszawa, wyd. I, redaktor części III oraz autor tekstu 403 - 410, 426 - 447, 523 - 539.
- Goos A., Klein K. 1971. Einfluss der Rapsglanzkäferspritzung auf die Entomofauna des Winterrapses. XIIIth int. Congr. Entomol. Moscow 2 - 9 VIII 1968, Leningrad, Proc 2: 333 - 344.
- Goos A. 1972. Biologiczne skutki chemicznej ochrony roślin. Mater. Konf. SITR Gdańsk pt. Intensyfikacja rolnictwa a ochrona środowiska, 17 - 30.
- Goos A. 1972. Ogólne zasady stosowania chemicznych środków ochrony roślin. Agrochem, Warszawa.
- Goos A. 1972. Przestrzeganie środków ostrożności przy pracy i stosowaniu pestycydów w praktyce. Mater. Konf. nauk.-techn. SITR Wrocław pt. Rola nawożenia mineralnego i ochrony roślin w intensyfikacji produkcji rolnej na Dolnym Śląsku, 1 - 18.
- Goos A. 1972. Zwalczanie szkodników w rzepaku ozimym. Mater. Konf. nauk.-techn. SITR Wrocław pt. Intensyfikacja uprawy rzepaku ozimego w woj. wrocławskim, 6: 1 - 13.
- Goos A., Załucki A., Susło K. 1972. Badania nad zastosowaniem fosforanów: 0,0-dwuetylo-0-1-(2,4-dwuchlorofenylo)-2-bromowinylowego (IPO-62) i 0,0-dwumetylo-0-1-(2,4-dwuchlorofenylo)-2-bromowinylowego (IPO-63) do zwalczania larw stonki ziemniaczanej (*L. decemlineata* Say) w latach 1970 - 1972 w warunkach woj. wrocławskiego. Prace IPO, 4, 4: 159 - 172.
- Goos A., Goos M., Klein K. 1973. Versuche zur Ermittlung der Nebenwirkungen von Pflanzenschutzmitteln. Mitt. biol. Bundesanst. Land.-u. Forstw., 151: 194 - 195.
- Goos A., Goos M., Klein K. 1974. Versuche zur Ermittlung der Nebenwir-

- kungen von Pflanzenschutzmitteln. Nachrbl. dtsh. Pfl. sch. dienst., 26, 6: 89 - 93.
- Goos A., Goos M., Szumilak G. 1974. Niebezpieczeństwa związane ze stosowaniem środków chemicznych ochrony roślin. Skrypt. Akad. roln. Wrocław, 146 ss.
- Goos A. 1976. Nauka o chorobach i szkodnikach roślin oraz technika ich zwalczania. PWRiL, Warszawa, wyd. II, 408 - 415, 432 - 458, 544 - 560.
- Goos A. 1976. Prawidłowe stosowanie środków owado- i grzybobójczych jako warunek zapobiegania ujemnym skutkom wykonywanych zabiegów. Mat. Konf. nauk.-techn. SITR i Agrochem. Wrocław, pt. Prawidłowe stosowanie ochrony roślin w ujęciu technicznym, organizacyjnym i ekonomicznym, 1 - 21.
- Goos A., Czaplicka B., Załucki A. 1976. Wpływ opryskiwania ziemniaków preparatami Tritox zawieszinowy ekstra 50 i Enolofos 50 EC na stonkę ziemniaczaną — *L. decemlineata* Say (Col., Chrysomelidae). Pol. Pismo entomol., 46, 3: 527 - 541.
- Opyrchałowa J., Drozdowska K., Goos A., Goos M. 1976. Wpływ opryskiwania ziemniaków przeciw stonce ziemniaczanej — *L. decemlineata* Say (Col., Chrysomelidae) na mszyce — *Aphidodea*. Pol. Pismo entomol., 46, 3: 579 - 593.
- Sandner H., Goos A. 1976. Metodyka doświadczeń nad wpływem chemicznych zabiegów przeciw stonce ziemniaczanej — *L. decemlineata* Say. (Col., Chrysomelidae) na agrocenozę ziemniaka. Pol. Pismo entomol., 46, 3: 455 - 464.
- Goos A. 1978. Wpływ pestycydów na entomofaunę pól uprawnych. Pol. Pismo entomol., 48, 4: 629 - 648.
- Goos A., Goos M., Roszyk E., Szumilak G. 1978. Niebezpieczeństwa związane ze stosowaniem środków chemicznych ochrony roślin. Skrypt. Akad. roln. Wrocław, wyd. II, 112 ss.
- Goos A., Goos M. 1979. Versuche zur Ermittlung der Nebenwirkungen von Insektizidspritzungen auf Schlupfwespen. Nachrbl. dtsh. Pfl. sch. dienst., 31, 5: 65 - 69.
- Sandner H., Goos A., Kania Cz. 1979. Einfluss der chemischen Behandlung gegen den Kartoffelkäfer. — *L. decemlineata* Say (Col., Chrysomelidae) auf die Entomozoenose der Kartoffelfeldern. VII int. Symp. über Entomofaunistik in Mitteleuropa, Leningrad, September 1977, Verh., 111 - 120.
- Goos A. 1980. Wpływ prawidłowej techniki zabiegów na efektywność i uboczne skutki chemicznej ochrony roślin. Konf. nauk.-techn. SITR Opole pt. Optymalizacja ochrony roślin, 29 - 48.
- Wybieralski J., Czaplicka B., Goos A. 1980. Zmiana właściwości owadobójczych niektórych enolofosforanów jako efekt przegrupowań strukturalnych wywołanych promieniowaniem ultrafioletowym. Pol. Pismo entomol., 50, 2: 271 - 278.